

Remembering the Bet Hamikdash

The laws of Leaving a Portion of One's Home Unfinished to Commemorate the Temple's Destruction

שאלה: האם יש חיוב על פי הדין להותיר בבית שטח ללא סיד, כפי שנוהגים כמה יראים?

Question: Is there an obligation to leave an area in one's home unplastered or unfinished as is the custom of some G-d-fearing individuals?

גמרא סוכה דף מא

גְּמָ׳ מְנָא לַן דְּעָבְדִינַן זֵכֶר לַמִּקְדָּשׁ אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן דְּאָמַר קְרָא כִּי אַעֲלֶה אֲרוּכָה לָךְ וּמִמַּכּוֹתַיִּךְ אֶרְפָּאֵךְ נְאֻם ה׳ כִּי נִדְּחָה קָרְאוּ לָךְ צִיּוֹן הִיא דּוֹרֵשׁ אֵין לָהִּ דּוֹרֵשׁ אֵין לָהִּ מִכְּלַל דְּבָעֵיָא דְּרִישָׁה

Gemara The Gemara addresses Rabban Yochanan ben Zakkai's institution "in remembrance of the Temple":

דְּבָּלְינִן זַכָּר לְּמְּקְרָש — From where in Scripture is it known to us that we are bidden to make a remembrance of the Temple? אָמָר רְבִּי יוֹחָנִן — R' Yochanan said: דְּאָמִר קְרָא — דְאָמָר קְרָא — For the verse states: בְּיִ אָעָלָה אַרְכָה לָךְ אַמֶּר הַיּ , — For I will make a cure for you וּמַמְבּוֹתִיךְ — and from your wounds will I heal you — the word of Hashem; בִי נְדְחָה → for they [i.e. the nations of the world] called you "Discarded One," צִיון הִיא דֹרָש אִין לָה" — [saying], "She is Zion, there is none who seeks her." אֵין לָה" — From the words there is none who seeks her, מְּבֶלֵּלְ דְבָעֵיִא דְרִישָׁה — it is implied that she requires seeking. [24] And R' Yochanan ben Zakkai determined that a way to commemorate Zion is by performing the mitzvah of lulav in the Temple manner.

בבא בתרא דף ס:

רבינו נרשום

שים דלא ניחא להו ומשום יקרא דידי לתוך שלו ולא חוציא. יינין בפותה פעם באותה כניסה מהו שיחוור ויוציא לאחר זמן, מי אמרי' כיון כניסה ויחרה לבני רה"ר אר לא: רי יותנן אטר, כל זמן שירצה, וריש לשלחר שינו מוציא שוכי החזיר כתלים למקומן. are wearer or incode. חדם. ראמור למלמלו היכא רליכא רווחא ספי ברה"ר: ציור מו המיד עצמו מפייחין, שאין מלבין חבית לאחר שמצויד בזמן הוה חוזר ובונה אותה. באותו שאמרו חכמים מפני איבול אבל אם וכוז פירב בו חול. 1012002 210220 00 120 מפני שאל"ם ששחור כמעם אפשר בפירות אחרים. שלא היו מביאין בכורים אלא משבעת המינין: שתקו. שא"א לחיות כלא כישאת ביורים תארת נורת ואותי אתם קיבעין כתם בהסכמתכם. אי איבא הגרי כולו שיכולין לעפור בה de dei on greek di ude תובין צדעא בשרק שלא תיתפוד מפנה שיער: כנגד הפתח. כדי שתהא נראה:

חמרת ונפרום גם מן הלחם: בפירות ושוניו ושבנם מחל לפני אחרים. שאין מביאים ביכורים אלא מז' המינין: שכבר נגזרה גזירה. חורבן ונתחייבנו להתחבל דכתיב שישו חתה משוש כל המתחבלים עליה וישעיה מח: במחרה חתם נארים. קבלתם עליכם בגזירת אח מם בגד חחדי בחלים ארור להביא המעשר אל בית האולר כדכתיב במלחכי ונו הביחו חת כל ביחיר המעשר וגו' ואשפ"כ ואותי אתם קובעים אתם גוזלים את המעשר ואת קובעים חוקם ביותי המוכשו החולה הכמלים לחקיםן החולה הם התרומה כדכתיב התם ואמרתם במה הוא שב אין יכול להחיר קבענוך המעשר והתרומה: הגוי כולו. כלומר וכל הקהל כולו קיבלו חת הגזירה ומסתמח חם כח היו כולן יכולין לפמוד בה לא היו מסכימין ורובן ככולן. חלמח לח חשיבה גזירה אח"כ רובן יכולין לעמוד בה: אלא כך אמרו חכמים כו'. מסתנא דמילתיה דרבי יהושע היה: כסא דהרסגא. קערה של מחכל דגים מטוגנין בשמנן בשולח: בת לידעת. טנפ"ל שרגילות לסוד שם ולהשיר סשערו: שנחמר חם חשכחך וגו'. חכולהו קחי: חפר מקלה. חפר הכירה

חפר פרה נמי הולרך לפרש כן: פחר

חפר במקום פחר דהיינו תפילין

כדכתיב פחרך חבום עליך ויחוקחל

חוזר וכונה אותה איסורא שאני ת"ר "לא יסוד אדם את כיתו בסיד ואם עירב בו חול או תבן מותר ר"י אומר עירב בו חול הרי זה מרכסיד ואסור תבן מותר ת"ר ייבשחרב הבית בשניה רבו פרושין בישראל שלא לאכול בשר ושלא לשתות יין נמפל להן ר' יהושע אמר להן בני מפני מה אי אתם אוכלין בשר ואין אתם שותין יין אמרו לו נאכל בשר שממנו מקריבין על גבי מזבח ועכשיו בשל נשתה יין שמנסכין על גבי המזבח ועכשיו בשל אמר לחם א"ב לחם לא נאכל שכבר במלו מעחות אפשר בפירות פירות לא נאכל שכבר במלו בכורים אפשר בפירות אחרים מים לא נשתה שכבר כמל ניסוך המים שתקו אמר להן בני בואו ואומר לכם שלא להתאבל כל עיקר אי אפשר שכבר נגזרה נזרה ולהתאבל יותר מראי אי אפשר משאין גוזרין גזירה על הצבור אא"כ רוב צבור יכולין לעמוד כה דכתיב יבמארה אתם נארים ואותי אתם קובעים הגוי כולו אלא כך אמרו חכמים ייסד אדם את ביתו בסיד ומשייר בו דבר מועם וכמה אמר רב יוסף "אמה על אמה אמר רב חסדא יכנגד הפתח עושה אדם כל צרכי סעודה ומשייר דבר מועם מאי היא אמר רב פפא כסא דהרסנא יעושה אשה כל תכשימיה ומשיירת דבר מועם מאי היא אמר רב בת צדעא שנאמר יאם אשכחך ירושלים תשכח ימיני תדבק לשוני לחבי וגו' מאי על ראש שמחתי אמר רב יצחק יזה אפר מקלה שבראש חתנים א"ל רב פפא לאביי "היכא מנח לה "במקום תפילין "שנאמר "לשום לאבלי ציון לתת להם פאר תחת אפר שיוכל המתאבל על ירושלים זוכה ורואה בשמחתה שנאמר "שמחו את ירושלים וגו" תניא אמר ר' ישמעאל כן אלישע מיום שחרב בית המקדש דין הוא שנגזור על עצמנו שלא לאכול בשר ולא לשתות יין אלא יאין גוזרין גזרה על הצבור אא"ב רוב צבור יכולין לעמוד בה ומיום שפשמה מלכות הרשעה שגוזרת עלינו גזירות רעות וקשות ומבמלת ממנו תורה ומצות ואין מנחת אותנו ליכנם לשכוע הבן ואמרי לה לישוע הבן דין הוא שננזור על עצמנו שלא לישא אשה ולהוליד בנים ונמצא זרעו של אברהם אבינו כלה מאליו אלא יהנח להם לישראל מומב שיהיו שונגין ואל יהיו מזידין:

הדרן עלך חזקת הבתים

בה: לשכוע הבן. מילה שהיה לסוף ז': ונמלא זרש של אברהם אבינו כלה מאליו. בענין טוב ולא ע"י טובדי כוכבים ומנות לא יבטלי טוד: אלא הנח להם לישראל מושב שיהיו שוגגין. במה שלוקחין נשים שאינם סבורים שיש איסור בדבר: ואל יהיו מזידין. דמשום דלא יוכלו לעמוד בה יבטלוה ונמלאו מזידין הלכך לא גזרינן:

הדרן עלך חוקת הבתים

חם רוה כונם לחוך שלי רה"ר ושוב חצו יכול לסחייו כחלים לחקימן אלא מוניא דיים כלחוד או דלמא כ"ק כוכם לחוף שלו ומוציה והכ הוא בין דכבר הוכיא דיין אינו מחוד כחלים למקומן דכבר מחל לבני רה"ר חבל אם לא סופא החיון עליין למקותן ומלי דקלומר תכו יינים ש פ"ם מינים דמוניה דרין וה"כ שוב לה יחייר סכתלים למקימן חי דלפה אינו מוניה לפי שמי וכוה כלו משרך דקלמר וליסכה ליתמר מפים ייחק מיקחיק כרכ יסודה כחו שפירש רשצ"ם: וכו תוב' ד"ה מיס וכי בלה היו יכולין למכול בלא שליים חים כמ"לו ונו ד מוטב וכו' דחמרה מדת הדין רבש"ע אם לפנוך:

> לעזי רש"י טנפ"ל (מינפל"א). STREET, STREET,

מוסף תוספות

השרופה בחש קרוי כן. ומשום דחיכה א אלפא נהי דחלינן כהחירא לגבי גומיה אבל נסתרה לחוזר ולבנותה לא תחת חפר. מכלל שהיו רגילין ליתן הליבן להחירא. רשליל ועעפא דסילתא לקולא) רבינו רבי לא נפלה חרי זו בחוכתה כי נפלה נמי בחוקלה קיימא רחעמר דבר על חוקתו. יו רפה ג כראפריגן כהפביא כדי יין (ביצה ל.) וכסי שואל (שבת קמת ון סים' ספס כה.

לפבוע הבן. שעושין למוף שבעה: שיהוו שוננין, שיבעלו אותו דין בשונג ואל יהיו מוידין שאם נגוור גוירה יהיו מכפלין אותה במויד שלא יודי יכולין לעמוד כה שלא לישא אשה: הדין עלך חוקה הבתים

The Gemara clarifies the current prohibition against plastering the walls of a house with lime:

תנו רְבָּנָן — The Rabbis taught in a Baraisa: תְנוּ בְּסִיד — הְנוּ רְבָּנָן — One may not plaster the walls of his house with lime in the post-Temple era, וְאִם עִירֶב בּוֹ חוֹל אוֹ תָבָן מוֹתָּר — But if he mixed sand or straw with [the lime], [plastering] is permitted. [19] — דְבִי יְהוֹרָה — R' Yehudah says: עִירֶב בּוֹ חוֹל — ווֹר אוֹמִר — אוֹמֵר — הַרֵי זָה טְרַכְּסִיר וְאָסוֹר, דֹּ וְשִׁחוֹל says: עִירֶב בּוֹ חוֹל — עִירֶב בּוֹ חוֹל הוֹר עִירֶב בּוֹ חוֹל הוֹר שִׁרְבְּסִיר וְאָסוֹר — But if he mixed straw with the lime, [plastering] is permitted. [21]

תנו רְבָּנָן — When the temple was שלא לָאַכּוֹל — The Rabbis taught in a Baraisa: רְבּוֹת בָּשְׁרֶה הָבִּית בַּשְׁרֶה — הַנִּית בַּשְׁרֶה — רַבּוֹ פְּרוֹשִין בְישְׁרָאַל — Wany Jews Became ascetics שָלא לָאֲכּוֹל אַלְאָכוֹל — Many Jews Became ascetics שְלֹא לְאָתוֹת יַיִין — many Jews Became ascetics שָלא לְאָכוֹל הַיִּין — and resolved not to eat meat and not to drink wine, as an expression of mourning for the destruction of the Temple. נְטְפֵּל לָהָן רַבִּי יְהוֹשֶׁע — Seeking to dissuade them, r' yehoshua engaged them in conversation. בְּנִי הַבְּי הַבְּעָר לָהָן הַבְּי הָהָי אָמָר לָהָן בַּשְׁר וְאֵין אָתָם שּוֹתִין יֵין For what [reason] do you not eat meat or drink wine?

The ascetics replied:

אַמְרוּ לוֹ — They said to him: נאכל בְּשֶׁר How can you ask such a question?! shall we, then, eat meat? שממנו מַקריבין על גָבּי מוְבַחַ — Why, they used to offer up [meat] on the altar in the Temple as part of the sacred sacrifices, וְעַכְשִׁיוּ בְּטֵל — and now it is no more, for the Temple has been destroyed. Is it proper that we should enjoy meat while the sacred Altar is deprived of it? Certainly not! עַמְנַבְּיִן עַל גָבִי — Similarly, shall we drink wine? שְׁמְנַבְּיִן עֵל גָבִי – They used to pour wine on the altar as part of the Temple service, וְעַבְשִׁיוּ בְּטַל – And now it is no more. Is it proper that we enjoy wine while the sacred Altar cannot? Certainly not!

R' Yehoshua countered:

אַמֶּר לֶהֶם — IF so, we should not eat mead. — If so, we should not eat mead, אָמֶר לֶהֶם — For the meal offerings that were offered on the Altar are likewise no more! אַפְשֶׁר בְּפֵירוֹת — The ascetics agreed that, indeed, it was proper to abstain from bread. Reasoning that bread is not a necessity of life, they proposed: It is possible to subsist on fruit. [24]

R' Yehoshua again countered:

But we should not eat fruit either, שֶּבֶבֶּר בְּטְלוֹ בבּוֹרִים — For now that the Temple has been destroyed, the "first fruits" are no more, במרות במולו and it is not proper that we enjoy fruit while the Temple cannot. אָפְשֶׁר בְּפִירוֹת אָחָרִים — The ascetics agreed that, indeed, it was proper to abstain from eating those species that had been offered as "first fruits." Nevertheless, they proposed: It is still possible to subsist on other types of fruit, i.e. those species that were not brought as "first fruits."

R' Yehoshua delivered the coup de grace:

שְּׁהָהָה — He said to them: But according to your reasoning, we should not drink water either, שְּׁבֶּר בְּטֵל נִיסוֹךְ הַמֵּים — For the water libation is no more, and it is not proper that we enjoy water while the Temple cannot. שְּׁהָקוֹ — [The ascetics] were silent, for they realized that it is impossible to live without water, and that R' Yehoshua had demonstrated the impossibility of abstaining from every type of food or drink that had been used in the Temple.

R' Yehoshua then instructed the ascetics how to mourn for the Temple:

אָמֵר לְהָן (R' YEHOSHUA) SAID TO THEM: בְּנִי — MY CHILDREN: בְּנִי וּאוֹמֵר לֶכֶם — COME here AND I WILL EXPLAIN TO YOU the proper way to mourn for the Temple. שְלֹא לְהִתְאַבֵּל כֶּל עִיקֵר אִי אָפְשָׁר — NOT TO MOURN AT ALL IS IMPOSSIBLE, שְׁכֶּר נְגָוְרָה גְוַרָה בְּוֹרָה בְּוֹרָה and we must mourn for the catastrophe in some manner. וֹלְהָתִאַבֵּל יוֹתָר.

— אָלָא אָם כּן רוֹב צָבּוֹר יְכוֹלין לָעֲמוֹד בָּה AND TO MOURN EXCESSIVELY IS also IMPOSSIBLE, מָדְאי אִי אָפְשֶׁר — FOR WE MAY NOT IMPOSE A DECREE UPON THE PUBLIC בָּהְלָא בָּן רְיַכוֹלין לָעֲמוֹד בָּה UNLESS THE MAJORITY OF THE PUBLIC IS ABLE TO COMPLY WITH [THAT DECREE], וווווא בּּלְייִר בְּּלִייִר בְּלִייִר בְּלִייִר בָּלִייִר בְּלִייִר בּוֹלִייִר בּוֹ דְּבָר מוֹנְט הַ הַאוֹי בִּלִיי — A MAN APPLIES PLASTER TO HIS HOUSE, ווֹמְשַיִיר בּוֹ דְבָר מוֹנְט הַ בּאוֹנ בְּאִר בּא בּארנוּ בּאַריר בּאַבּר מוֹנְט הַ בּאַר אַרְיִיר בּוֹ דְבָר מוֹנְט הַ בּאַר אַרוּ בּאַר בּוֹנְט בּאַר בּיר בּאַר בּייך בּאַר בּיאַר בּאַר בּאַבּאַר בּאַר בּאַבּאַר בּאַר בּאַר בּאַר בּאַר בּאַר בּאַר בּאַב בּאַר בּאַב בּאַר בּאַב בּאַר בּאַר בּאַר בּא

The Gemara momentarily digresses to provide a clarification of this instruction:

וְּכְּמָה — And how much should be left unplastered? וְּכָּמָה — Rav Yosef said: An area of [one] amah by [one] amah. מוֹך רַב חִסְרָא — Rav Chisda said: בְּנֶגֶר — The proper location of the unplastered area is opposite the door.

| בּפַתַח → The proper location of the unplastered area is opposite the door. | בּפַּתַח → דּפָּתַח → דּפָּתַח → דֹּפָּתַח → דֹּבָּתַה אַ בּבְּתַח → דֹּבְּתַּח → דֹבָּתַה אַ בּבְּתַח → דֹבָּתַה אַ בּבְּתַח → דֹבָּתַה אַ בּבְּתַח → דֹבָּתַה אַ בּבְּתַה → דֹבְּתַּה עוֹר יִבְּיִּהְיִיִּה אַ בּבְּתַה → דֹבְּתַה עוֹר יִבְּיִיה → דֹבְּתַה אַ בּבְּתַה → דֹבְּתַּה עוֹר יִבְּיִיה אַ בְּבָּתְה יִבְּיִיה עוֹר יִבְּיִּיה עוֹר יִבְּיִיה עוֹר יִבְּיִיי עוֹר יִיייִיה עוֹר יִבְּיִיה עוֹר יִייִיה עוֹיִייִיי עוֹיִיי עוֹר יִייִיי עוֹר יִייִיי עוֹיִיי עוֹיי עוֹיי עוֹר יִייִיי עוֹיי עוֹייי עוֹיי עוֹייי עוֹיי עוֹיי עוֹיי עוֹייי עוֹיי עוֹייי עוֹיי עוֹייי עוֹיי עוֹיי עוֹ

The Gemara resumes its account of R' Yehoshua's instructions:

עושָה אָדָם כָּל צָרְכִי סְעוּדָה — A MAN MAY PREPARE A MEAL, וּמְשַׁיִּיר דָבֶר מוֹעָט — BUT HE SHOULD LEAVE OUT SOME SMALL PART, i.e. one item on the menu.

The Gemara seeks a clarification:

מאי היא - What is [an example] of such an item?

The Gemara answers:

אמר רב פפא כסא דהרסנא — Rav Pappa said: A pie of fish hash. [54]

R' Yehoshua teaches a third way to mourn for the Temple:

קל תַּכְשִׁיטִיהָ — A WOMAN MAY APPLY ALL OF HER usual ADORNMENTS, וּמְשָׁיִירֶת דָבָר — BUT SHE SHOULD OMIT SOME SMALL [ADORNMENT]. [25]

The Gemara seeks a clarification:

שאי היא — What is [an example] of such an adornment?

The Gemara answers:

אמר רב בת צדעא - Rav said: The hair on her temple. [36]

R' Yehoshua provides a Scriptural basis for instituting these practices as expressions of mourning for the destruction of the Holy Temple:

" שְּנְאָמֵר: "אם־אָשְׁכָּחַךְ יִרוּשְׁלָם תִּשְׁכָּח יִמִינִי תִּדְבֵּק לְשׁוּנִי לְחָבִי וגר " FOR IT IS STATED: $^{[ST]}$ IF I FORGET YOU, O JERUSALEM, MAY MY RIGHT HAND WITHER! MAY MY TONGUE CLEAVE TO THE ROOF OF MY MOUTH if I do not remember you, if I do not set Jerusalem above my highest joy!

The Gemara asks:

שמחתיי — What is the meaning of if I do not set Jerusalem above my highest

joy?

The Gemara asnwers:

אָמֵר רֶב יִצְחֶק — Rav Yitzchak said: אָמֵר הַבּ יִצְחֶק — This refers to ashes ™ that are placed on the heads of bridegrooms at their weddings as a sign of mourning for the destruction of Jerusalem and the Temple. ™

A clarification is sought:

אַמר ליה רב פּפָּא לְאַבִּיי — Rav Pappa said to Abaye: הַיבָא מַנַח לָה — Where exactly on the head does [the bridegroom] place [the ashes]?

The Gemara answers:

ענְאֵמֶר: ,— Abaye answered: In the place where the head tefillin are worn, יְשָׁנְאֵמֶר: ,— as it is stated: To appoint for the mourners of Zion, to give them adornment in place of ashes. [₩]

R' Yehoshua's final words:

יוכה וולה המתאבל על יְרושְלַיִם — AND WHOEVER MOURNS FOR JERUSALEM יוכה וְרוֹאָה בְּשְמִחָּתָה — WILL MERIT TO WITNESS ITS reconstruction and the attendant REJOICING, שֶׁנָאֵמֶר: "שְׁמְחוֹ אֶת־יִרוּשֶׁלָם — AS IS STATED: REJOICE WITH JERUSALEM ETC. [41]

Another Tanna echoes the sentiments of R' Yehoshua:

— It was taught in a Baraisa: אמר רבי ישמעאל בן אלישע — R' YISHMAEL BEN ELISHA SAID: מיום שחרב בית המקרש — EVER SINCE THE DAY THE HOLY TEMPLE WAS DESTROYED, דין הוא שנגוור על עצמנו — IT WOULD BE PROPER THAT WE DECREE UPON OURSELVES שלא לאכול בשר ולא – NOT TO EAT MEAT AND NOT TO DRINK WINE, as a sign of mourning for the Temple and Jerusalem. אלא אין גוזרין גורה על הצבור – However, we never impose a decree upon THE PUBLIC אלא אם כן רוב צבור יכולין לעמוד בה UNLESS THE MAJORITY OF THE PUBLIC IS ABLE TO COMPLY WITH [THAT DECREE], and most Jews are not able to abstain from meat and wine. ומיום שפשטה מלכות הַרשעה שגוורת עלינו גוירות רעות וקשות — AND, similarly, EVER SINCE THE DAY THE WICKED KINGDOM (i.e. the Roman Empire) THAT DECREES UPON US EVIL AND HARSH DECREES EXTENDED its dominion over the Jewish people, ומבטלת ממנו תוךה ומצות — AND DEPRIVES US OF the opportunity to study TORAH AND observe the COMMANDMENTS, ואין מנחת AND, furthermore, DO NOT ALLOW US TO ATTEND CIRCUMCISIONS, |2| בין הוא שנגזור על אמרי לה לישוע הבן — AND SOME SAY REDEMPTIONS OF THE FIRSTBORN. בין הוא שנגזור על שלא לישא אשה ולהוליד בנים IT WOULD BE PROPER THAT WE DECREE UPON OURSELVES שלא לישא אשה ולהוליד בנים — NOT TO TAKE A WIFE AND FATHER CHILDREN, ופוצא זרעו של אברהם אבינו כלה מאליו — AND IT WOULD TRANSPIRE that OUR FOREFATHER ABRAHAM'S SEED, the Jewish people, WOULD EXPIRE

on its own, instead of being annihilated by the Romans. אָלָא הַנַּח לָהֶם לְיִשְרָאֵל — However, Let the Jews continue to marry and father children, since in any event they will not cease to do so, even if we were to prohibit it. מוֹטֶב שֶׁיְהִי שׁוֹגְנִין — For it is preferable that they be unintentional [violators], ואַל יָהִין מוִידִין — And not be deliberate [violators].

תשובה :בגמרא במסכת בבא בתרא (דף ס:) אמרו, משחרב בית המקדש, תקנו חכמים שבאותו הדור, שאין לבנות בית המסוייד ומכוייר (מצויר) כבנין המלכים, אלא כשמסייד בסיד משאיר אמה על אמה (כחצי מטר על חצי מטר) בלא סיד כנגד פתח הבית. כלומר, כאשר מסייד את הבית, צריך להשאיר כנגד פתח הבית שטח של אמה על אמה לא מסוייד כלל. לזכר חורבן הבית, שאם הוא חרב, איך נוכל אנו לבנות לעצמינו בית מושלם. ודין זה פסקוהו להלכה הרי"ף והרמב"ם והרא"ש.

Answer: The Gemara (Baba Batra 60b) states that following the destruction of the Bet Hamikdash, the Sages of that generation instituted that one may not build a house plastered and adorned like a king's residence. Rather, when one builds a home and plasters it, one should leave an area of one square Amma (48 centimeters x 48 centimeters) completely unplastered and unfinished opposite the doorway in commemoration of the destruction of the Bet Hamikdash, for if our holy Temple is in ruins, how can we build ourselves a complete home? The Rif, Rambam, and Rosh quote this Gemara as Halacha.

שולחן ערוך סימן תקס

משחרב בית המקדש, תקנו חכמים שהיו באותו הדור שאין בונים לעולם בנין מסוייד ומכוייר כבנין המלכים, אלא טח ביתו בטיט וסד בסיד ומשייר מקום אמה על אמה כנגד הפתח בלא סיד; והלוקח חצר מסויידת ומכויירת (פירוש מצויירת), הרי זו בחזקתה ואין מחייבים אותו לקלוף בכותלים.

The Shulchan Aruch (560:1) writes that after the destruction of the Beit Ha'mikdash, the Sages enacted a law requiring one who builds a house to leave an area of the wall unfinished, symbolic of our inability to dwell in perfectly finished homes while the Almighty's "home" lay in ruins. A person should leave an area on the wall the size of 1 X 1 Ama (approximately 1.5 X 1.5 feet) without plaster or paint, preferably near the entrance. If this cannot be done near the entrance, it may be done elsewhere. Only one unfinished area is required for the entire house.

שו"ת אור לציון חלק ג פרק ל - דינים הנוהגים זכר לחורבן

א. שאלה. האם צריך לשייר בבית מקום אמה על אמה בלא סיד זכר לחרבן.

תשובה. יש להקפיד לשייר בבית מקום אמה על אמה בלא סיד. ואם לא שייר, צריך לקלף הסיד. ובמקום שיש לחוש להפרת שלום בית בשיור אמה על אמה בלא סיד, יסייד לפחות בצבע שונה. ויש לשייר כנגד הפתח, ואם אי אפשר ישייר מצד הפתח. ואין צריך לשייר בכל חדר וחדר, אלא די מול הכניסה לבית.

וראה בספר מועד לכל חי להגאון רבי חיים פלאג'י סימן י' אות צ"ה שכתב וז"ל, כמו צער בנפשי על כמה בתי ישראל דאין להם ציון כראוי זכר לחרבן בית המקדש, דצריך אמה על אמה נגד הפתח בלא סיד וכו', ואני שמעתי מפומיה דאבא מארי הרב אביר יעקב ז"ל, דאמר אלי דהיה בדוק אצלו, דכל בית דאית ביה אמה על אמה כשיעור נגד הפתח כדינו, ומראה הלבנים נראה מטיט, אז אותו הבית נכון עד העולם וכל הדרים עליה

Rabbi Chayim Palachi (Turkey, 1788-1868), in his work "Mo'ed Le'kol Chai," in siman 10, o't 95, describes the anguish he felt over the widespread neglect of this requirement. He then cites his father's comment in his work "Avir Yaakov" testifying to the fact that people who observe this Halacha enjoy peace and stability in the home, and one should therefore make a point of observing this requirement and leave an unfinished area on the wall in his home. Summary: One who builds a new home must leave an area of 1.5 X 1.5 feet unfinished, preferably near the entrance. If this will cause friction between husband and wife, the area may be painted a different color, rather than be left bare.

ובספר שערי תשובה כתב, בדורות האלה היקלו בזה, וחזרו והיקלו עד שכמעט נשכחה הלכה זו, ואין להם על מה שיסמוכו.

The Sefer Sha'arei Teshuva writes that that in our generations, this law is treated very lightly, so much so that this Halacha has almost been forgotten, but there is indeed no room for leniency in this regard.

שו"ת אור לציון חלק ג - הערות פרק ל - דינים הנוהגים זכר לחורבן

ומכל מקום, במקום שיש חשש להפרת שלום בית אם ישייר אמה על אמה בלא סיד, יסייד לפחות בצבע שונה. וראה באליה רבה שם ס"ק ד', שאף שהלבוש והשל"ה כתבו שאין לצבוע אף בצבע שחור, (והובא גם במג"א שם ס"ק ג'), באגודה בסוף תענית מבואר להקל בצבע שחור. וראה גם בשער הציון שם ס"ק ח' שמשום כך אין למחות ביד המקילין,

In some situations, leaving a spot on the wall unfinished may cause friction between husband and wife, such as if the wife exerted herself in painting the house, and the husband then wishes to remove the paint and plaster. Chacham Bentzion Abba Shaul (Jerusalem, 1924-1998) in Or 'sion, Helek 3, page 276, ruled that in such a case, it suffices to paint the area a different color from the rest of the wall, rather than leave it bare. Unfortunately, many people are not mindful of this Halacha.

אולם כתב מרן הרב עובדיה יוסף זצ"ל, שיש סמך למנהג העולם להקל בנדון זה, על פי מה שכתב מרן בבית יוסף לשיטת הרמב"ם, שכל האיסור אינו אלא כשמסיידים בסיד בלבד, אבל אם מעורב בסיד גם חול או תבן, אין בכך איסור. וכעת נוהגים הכל שמעורב עם הסיד חול, ועל כן יש סמך למנהג רוב העולם שאינם משיירים אמה על אמה.

ומכל מקום נראה, שאם מכסה את הבית בטפטים, כמו שמקובל מאד בכמה מקומות, צריך לשייר אמה על אמה. שהרי לעניין טפטים אין סברא להקל כלל.

Nevertheless, Maran Rabbeinu Ovadia Yosef zt"l writes that there is indeed room for the customary leniency people attribute to this Halacha which is Maran Ha'Bet Yosef writes that according to the Rambam, this prohibition applies only when one plasters his home with plaster alone; however, if some sand or stubble is mixed into the plaster, this is not prohibited. Nowadays, all plaster has sand mixed inside and there is therefore room for leniency regarding not leaving over an unfinished area of one square Amma.

On the other hand, if one is covering the walls of the house with wallpaper as is customary in several places, one must leave over an unfinished area of one square Amma, for there is no reason for leniency regarding wallpaper.

הקונה בית שהוא כבר מסוייד ומכוייר, אין מחייבים אותו לקלוף את אותו הסיד, משום שנעשה כן על ידי גוי, אבל אם היה הבית בחזקת ישראל שעשה כן נגד הדין, מחוייב לקלוף את אותו השטח להשאירו בלא סיד.

והנוהגים לצבוע בצבע שחור את אותו השטח המשוייר, לא יפה הם עושים, שהרי תקנת רבותינו הייתה, לשייר אותו שטח מוזנח לגמרי מבלי סיד או צבע.

If one purchases a home that is already completely plastered and adorned, one is not obligated to peel of an area of one square Amma of plaster if the house was purchased from a non-Jew. Nevertheless, if the home was purchased from a Jew who did so contrary to the Halacha, one is indeed obligated to peel of an area of one square Amma of plaster opposite the doorway.

Those who customarily paint this one square Amma black are incorrect in doing so, for our Sages enacted that this area be left completely bare of any plaster or paint.

מסופר על הגאון רבי חיים מצאנז זצ"ל, שפעם ביקש מאחד ממקורביו שיעיר לו איזה הערה אם רואה שאינו נוהג כדין באיזה דבר. מיד הוכיחו הלה, שבביתו של הרב אין אמה על אמה כנגד הפתח בלא סיד כדין. ענה לו הרב, שכיון שקנה את ביתו כשכולו מסוייד כבר, הרי שאינו מחוייב לקלוף הסיד, כמו שביארנו, ומכל מקום בדרך חסידות, טיפס מיד על סולם וקילף את הסיד שעל הקיר בכדי להשאיר זכר לחורבן הבית.

An incident once occurred with the great Gaon, Harav Chaim Halberstam zt"l of Sanz, who requested from a close confidant of his to find a matter about which he was acting incorrectly and to bring it to his attention. The individual immediately replied that there was not a square Amma bare of plaster in the rabbi's home, as per the law. The rabbi answered that since he purchased the home when it had already been completely plastered, he is not obligated to peel of the plaster of this area. Nevertheless, as an act of piety, Rav Chaim immediately climbed up a ladder and peeled off a square Amma of plaster in commemoration of the destruction of the Bet Hamikdash.